

סוף זמן קר"ש

ערב ראש השנה

9:08

עש"ק האזינו 9:11

מאן דלא קרי קר"ש בעונתיה
בנדיי הוא כל ההוא יומא
(וזה"ק בלק פד"ו)

ב"ה

שנה י"ב גיליון א' (ת"פ)

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת האזינו א'
מס' יומא ג. עד ה.

פרשת האזינו ב'
מס' יומא ה: עד ח.

בריש מס' יומא אנו רואים כמה שמירה
היה צריך להכניס שלא יבא לידי טעותא, אף
בחינוך במוקד המוסדיות, ביותר, וטובאי
כמה שמירה צריכים בשעה שיוצאים
ממוקד המוסד, וזה אי"א רק בכת התורה
מדיבר רבש של"א בסיום מס' מנחם

ממנו יצילנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הנה"ק שליט"א

ערב ראש השנה תש"ע

ראש השנה

ר"ה שחל בשבת

יום טוב של ראש השנה שחל בשבת

במשנה (ראש השנה כט): יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, וקשה אריכות הלשון יום טוב של ראש השנה, היה לו לומר ראש השנה שחל בשבת ותו לא. אך הכוונה שאם חל ראש השנה בשבת הוא יום טוב לישראל, כי אמרו חז"ל (ראש השנה טז): שלשה ספרים נפתחין בראש השנה, צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינונים תלוים ועומדים מראש השנה ועד יום הכפורים. ובכן בשלמא בכל שנה ושנה י"ל שהכתיבה מותרת ביום טוב שמצותו בכך, אבל כשחל בשבת אסור לכתוב רק לצורך פיקוח נפש, ואם כן לטובה ולחיים מותר לכתוב שהוא פיקוח נפש, אבל לרעה אסור לכתוב בשבת, ולכן יום טוב הוא כשחל ראש השנה בשבת.

הרה"ק מבארדיטשוב ז"ע

זהירות יתירה בראש השנה שחל בשבת

יש לעודר לבב ישראל קדושים על שתיקה יפה בשעת התפילה אף כשחל ראש השנה בשבת שאין בו איסור שיתא מח התקיעות, מכל מקום הרי נתבאר דאסור שיתא בין התקיעות אינו מחמת חשש הפסק במצות תקיעת שופר, אלא מחמת קדושת היום החמירו בו שלא לשיח בבית הכנסת בעמדינו לבקש על נפשינו מאת אבינו שבשמים להכתב בספר החיים, ובכן החכם עיניו בראשו לשמור פיו ולשונו אף בשנה כזו שחל בשבת שלא לשיח במצוה התפילה כלל וכלל, כמו בשנה שתוקעין בו תקיעות שופר, ובזכות זה נזכה להכתב ולהחתם לחיים טובים ולשלום.

ולא עוד, אלא מקום יש לומר כי בשנה שחל ראש השנה בשבת צריך להזהר ביתר שאת ויתר עוז על שמירת הפה בשעת התפילה, והוא לפי מה שכתב א"ז זללה"ה בשיטת משה (פ' אמור) לפרש הפייט (ליום שני דראש השנה) חכם חניטיו לתקוע בזה חודש, יום זה אם יקרה בשבת קודש, זכרון תרועה מקרא קודש, דכיון שאין זה אלא זכרון תרועה, ואין תוקעין בפועל, על כן צריך להיות מקרא קודש, פ"י בכונה זכה וקדושה יתירה, כמו מי שהוא רעב ואוכל, משביע הרעבון בפחות שבמאכלים, אבל אם ירצה להשביע הרעבון על ידי שמיעה או ראייה, לא יתכן רק אם יראה או ישמע דבר נפלא שמתענג בו מאד, כן המצוה בפועל בנקל יעשה התיקון והיתדות הראוי אף בעשיה כפשוטו, מה שאין כן כשעושה רק דגומא במקומו צריך להיות בקדושה נפלאה וכוונה זכה, עכ"ל. ולפי זה כשחל ראש השנה בשבת מן הנכון להתעורר ביותר שתהא התפילה בהתעוררות רב וקדושה יתירה ולהזהר על איסור שיתא בשעת התפילה, כדי שתעלה לרצון זכרון תרועתינו, ויקבל ברחמים וברצון את תפילתינו.

ברך משה זכרון תרועה אות ב

את הבשר והגידין והדם ישמור, ונראה לפרש, שהוא מלשון (ישעי' מא כב) הגישו עצמותיכם שפירושו טענותיכם, וכן נמצא בלשון חז"ל (סנהדרין לא.) שנים שנתעצמו בדין, וזה יתפרש גם כן בכאן (תהלים שם כ) רבות רעות צדיק, היינו המקטרגים עליו ובפרט ביום הדין, ומכאן יצילנו ה', שומר כל עצמותינו, היינו טענותינו מה שהוא ממליץ וטוען בעדו ובעד ישראל, אחת מהנה לא נשברה, שלא יסבור ברחיית שום טענה מטענותיו, ודי בזה.

בני יששכר מאמרי חודש תשרי, מאמר ב, יום הכנסא

על פי שני עדים

תקנו בחרש וגו'. י"ל על פי מה דאיתא בזהר (ח"ג ע"ה) ע"א) ותיקונים בשעתא דאתא שטן לקטרג חוביהון דישראל, ואומר הדא עמא דאפקית ממצרים, חמי כמה עובדיהון בישין, אמר הקב"ה אית לך סודין, אמר הלא גליא קמך כולא, אמר קב"ה אפילו הכי בעיא כנוונא חדא עילא ותתא, אתא שטן ומייאת שמשא, אמר קב"ה לא יקום עד אחז וגו' (דברים יט טו), אויל למייתי סיהרא, מיד אתכסית לאתר דאתמר עליה (חגיגה יג ע"א) במכוסה ממך אל תחקור, הדיד תקעו וגו' בכסא ליום חגיגו. וזה שאמר הכתוב (משלי יא יג) הולך רכיל מגלה סוד, ונאמן רוח זה הקב"ה מכסה דבר. כלומר מכסה הדבר שלא ידא דבר שלם על פי ב' עדים. וחס' תקעו בחורש שופר בכסה וגו' ביום שנתכסה הירח העליון, והטעם כי חק לישראל כמו חק התורה לישראל, כן הוא משפט לאלקי יעקב על פי דינא וסודו, ואילו לא היו תוקעין אז עדות ביהוסף שמו, כלומר היה השטן שם עדות ביהוסף אז כלל ישראל, שני עדים השמש והירח, בצאתו על ארץ מצרים, היינו הטענה האי עמא דאפקית ממצרים גו', ועל ידי תקיעת שופר שפת לא ידעתי אשמע, ר"ל אשמע מפי הקב"ה שאומר אל השטן לא ידעתי האמת אתך, הביא עדים, ולכן אמר שפת כי הוא רק משפה ולחורן כי הכל גליא קמיה, ואף על פי כן הכל ברינא וסודי כנוונא דלתתא.

שטן משראל

תקנו בשופר גדול לחירותינו

אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון. נ"ל הדנה כתב הרמב"ם ז"ל (הלכות תשובה פ"ט ה"ב) מפני זה נתאו כל ישראל נביאיהם וחכמיהם למוות המשיח, כי ישנונו ממלכות ומנוחת לזמן לעסוק בתורה ובמצוה כהוה, וימצאו להם מרגע וירבו בחכמה כדי שיכוו לחיי העולם הבא. ובהו אמרתי לפרש נוסח התפילה, תקע בשופר גדול לחרותינו ושא נס לקבץ גלויותינו, כי אמרו חז"ל (אבות פ"ו מ"ב) אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה. וזהו כוונת התפלה, שישלח לנו הקב"ה את משיח צדיקנו, ויתקע בשופר גדול לקבץ נדחי ישראל, אבל בקשתינו על הגאולה אינה כדי לאכול מפריה ולשבע משובה, אלא כדי לעסוק בתורה ולקיים המצוות, וזהו תקע בשופר גדול לחרותינו, היינו כדי שנוכל להיות בבחינת בן חורין שעוסק בתורה מתוך הרחבת הדעת. והנה רב סעדיה גאון דיבר בקדשו בטעם מצות תקיעת שופר, שבא להזכירנו שופר של משיח וקבץ נדחי ישראל, שנאמר בו (ישעיה כו יג) וזהו ביום ההוא יתקע בשופר גדול. ובהו יתבאר הכתוב, אשרי העם יודעי תרועה, שידעו לכוין בתקיעת שופר לעורר שופר של משיח וגאולה העתידה, אבל תכלית הגאולה אינה בשביל יעידים גשמיים, אלא ה' באור פניך יהלכון, שמבקשים ביאת המשיח כדי שיכול לילך באור פני ה' לעסוק בתורתו הקדושה ולקיים מצוותיו באמת ובלבב שלם.

ברך משה

חמול על מעשיך ותשמה במעשיך וכו'. הג"ל לבאר עפ"י

מ"ש בפי' הפ' (שמות לב, יב) שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך. המשך הדברים אינו מוכן. אכן הפי' בזה שמשה אמר להקב"ה שוב מחרון אפך. פי' ראה נא מה שכבר חרה אפך על דור המבול ונאבדו מן העולם מה תעלה ונ"ר ה' לך מזה הלא יותר ה' כבוד הבורא ב"ה אם נשארו בחיים אולי ישובו מדרכם הרעה. וכמו דאי' במדרש הנעלם פ' (נח כט) בדי"ה תנו רבנן מה השיב לנו כשיצא מן התיבה וראה העולם חרב והתחיל לבכות ואמר רבש"ע נקראת רחום וחונן ה' לך לרחם על בריותיך השיבו הקב"ה רעיא שטיא כען אמרת דא ולא אמרית בזמנא דאמרית לך בלישנא רכיכא דכתיב כי ואתך אריתי צדיק לפני בדור הזה וכו' ואמרית לך בדיל דתבשי רחמין על עלמא ומכדי דשמעית דתשובתא את בתיבותא לא עאל בלבך בישותא דעלמא ועבדיית תיבותא ואשתובית ובען דאתאבד לעלמא פתחת פומך למללא קדמי בניין ותחנונין. ח"פ שוב מחרון אפך. וזכור נא מה שחרה אפך או על דור המבול ואו ממילא נתחם על הרעה לעמך. ח"ש (שמות לב, יד) וינחם ד' על הרעה כו'. וזה ג"כ הפי' חמול על מעשיך ע"י שתחמול על מעשיך בני' ותרחם עליהם. ע"י ממילא יהי' לך שמחה מזה:

תפארת שלמה לראש השנה

בניו חרב בנוי

תקיעה שברים תרועה. יבואר כי הרמב"ן הקדוש כתב שקללות שבתורת כהנים הוא רומן על חורבן בית ראשון וקללות שבמשנה תורה על חורבן בית שני. ובאמת מאתו יתברך לא תצא הער חס ושלום, רק כונת חורבן בית ראשון לבנות ישראל בית שני וכן חורבן בית שני כדי לבנות בית לעתיד אם ירצה השם ביתר שאת והדר. וזהו תקיעה ראשונה על האובה ראשונה שהוא בית ראשון שברים תרועה כולל ב' חרבות. וזהו שרמזו רבותינו ז"ל (ר"ה לג ע"ב) נגזר גנא ילולי ילל תקיעה בסוף רומן על בית העתיד אם ירצה השם ביתר הדר והדר:

קדושת לוי ל"ה

כבני "מרון"

ונתנה תוקף קדושת היום וגו' וכל באי עולם יעברון לפניך כבני מרון. ויל"ד על הלשון כבני מרון שהוא לשון תרגום. ומפני מה לא נאמר כבני צאן, כאמור להלן בבקרת רועה כו' מעביר צאנו כו'. והנראה ליישב, שהרמז ע"פ מה דאיתא בזה"ק על פסוק (בראשית כו ב) ויאמר אברהם אל עבדו וקן ביתו וכו', דקאי על המלאך מטי"ש שעי' הולכים כל ההשפעות לישראל בכל השנה כולה. אבל בימים נוראים ברי"ה יד"כ אנו תלויים בדין. ר"ל שהשטית שוקל העונות והזכויות של ישראל בפלס המאזנים איזה מהם יכריעו, ואם ראוים הם לפי מעשיהם לקבלת השפע. והנה יש לחקור איך שייך לומר שיש קף מאזנים במרום, ומה הם המאזנים. אך הדנה ידוע דבאורייתא ברא קב"ה עלמא ובאורייתא מתקיימת, הדיינו שכל דבר נמצאים אותיות מתוך"ק וכמו כן המאזנים הם ע"י אותיות התורה. והנה נשכיל איזה אות נראה ככף מאזנים הוא חט' שהוא נראה ככף מאזנים, ע"כ כשהש"י רוצה לשקול מעשינו ככף מאזנים אזי הוא נוטל שני טיטין משם מטטרי"ן ונשאר מרון. וזהו שאנו אומרים וכל באי עולם יעברון לפניך כבני מרון וק"ל:

אודה ישראל לימים נוראים

מכולם יצילנו ה'

שומר כל עצמותיו אחת וכו' (תהלים לד, כא). יש להתבונן, וכי את העצמות בלבד שומר הש"י להצדיק הלא גם

ראש השנה תש"ע

שמח זבולון בצאתך.

מיר טוען זיך ווענדן צו די נדיבים בעם זיך אנצורופן מיט גרעסערע סכומים
לטובת די הונדערטער תלמידי חכמים, מורי הוראה, מרביצי תורה
פון אונזער שטאט.

וועהלט אייך אויס איינע פון אייערע באקאנטע אלץ א

יששכר-זבולון שותף

און שרייבט מיט אים אונטער
א שטר הסכם

און ער וועט זיין אייער הצלחה שותף אין אייער ביזנעס,
אזוי ווי צענדליגער נדיבים האבן שוין ב"ה געזעהן הצלחות
למעלה מן הטבע זייט זיי האבן גענומען דעם יששכר שותף!

\$70 א וואך

א שותפות מיט א כולל צעירים אינגערמאן

\$120 א וואך

א שותפות מיט א כולל אינגערמאן

VISA

MasterCard

ובזכות החזקת התורה תזכו לכתיבה וחתימה טובה
הנהלת הכוללים

מאמר שפכי לבך כמים

התפילות בר"ה המוחין של תפילת כל השנה

"ידוע ששורש כל התפילות של כל השנה נמשך מהמוחין שממשיך האדם על עצמו ביום ראש השנה עצמו" (בת עין), וגדול מאד מעלת התפילה בימים אלו שהוא כבחנית תפילת רבים, "וכמו שתפילת רבים אין בו קטרוג ולא מעיין בתפילתם כן בימים אלו התפילות, אינם הולכות ע"י ממונים ומלאכים כמו בשאר ימות השנה רק הקב"ה כביכול בלבד מקבל תפילות ישראל בלי ממוצע, והממונים אינם יודעים מתפילתן של ישראל באלו הימים ולכן אפי' תפילת יחיד נחשבת כתפילת רבים" (חסד לאברהם). וזה "העיקר ביום הקדוש הבעל"ט לראות לתקן הכל בתפילה כי בתפילה כל תיקון כל הענינים עניני הגוף והנפש, לשפוך נפשו לפני ה', הרוצה יוכל להבין ולהרגיש כל המקומות, אך אין צורך לזה רק להתקשר ולכוין פירוש התיבה די בזה" (בית אהרן נצבים) וחוב הזהירות בתפילות ראש השנה הוא בכל התפילות ולא כ"מנהג המון עם להתפלל התפילות דעמידה עלה במלה ובכוונה גדולה כל אחד ואחד כפי השגתו וכי אבל לא כן התפילה שלפני העמידה כמו פסוקי דזמרה ויוצר אור שבהם הורגלו כל השנה והם לפניהם כדיוטגמא ישנה ולא יחבי דעתם עליהו כאשר דשו בהם כל השנה במרוצה כאשר הולך על גבי גחלים ובלי כונה אבל בזה אני מזהיר אתכם בשארי התפילות והתחנונים וקרבנות ופסוקי דזמרה וקריאת שמע וברכותיה שאתם דשים אותם בעקב, והם עודמים ברומם של עולם, כל אחד ואחד בפני עצמו הוא עולם שלם עליון רם ונשא מאד, ואתם אומרים נושא לתפילות אלו, כי עיקר מגמותיכם לתפלת העמידה, אבל טועים אתם ומבוכים בזה, הגם שבאמת תפילת העמידה היא העיקרית שהוא כמדבר לפני המלך בעולם האצילות עצמו, אכן מי שאין לו מפתחות של חדרים החיצונים האין יכול לכונס בחדרים הפנימיים, כי לכן תקנו הקדמונים מתחלה העולמות על הסדר, כידוע (שער המנונים דרוש תפלת השחר דרוש א: דף ק"א) כי הם נגד ד' עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה מתתא לעילא, ופשיטא ביום הדין הגדול והנורא הזה קודם שיבוא לתפלת העמידה צריך שיהיה בבסה ליום חגהו, פירוש צריך לכסות ולהמתיק את יום הדין הגדול, שהוא ראש השנה הנקרא יום, כמו שכתוב (איוב ב, א) ויהי היום וגו' ויבוא גם השטן (זהר בא ל"ב ע"ב) זה ראש השנה שהדין מתגבר בו (זהר תצוה קפ"ד ע"א) ורבו המקטריגים, והם המונעים ומבדילים מלהתקבל התפילות, ויזכר עונותיו של אדם חס ושולם, ומה יועיל כלל כוונתו בתפלת העמידה, כי לכן תקנו לומר תחלה סדר הקרבנות שמכפרין, כמו שאמרו רז"ל (מנחות ק"י ע"א) כל העוסק בתורת עולה וחטאת כאילו הקריבם, וכיוצא בזה שאר הקרבנות, ואחר זה תקנו לומר פסוקי דזמרה לומר הקליפות ולהכניעם שהוא מלשון (ויקרא כה ז) לא תזמור כידוע (שערי אורה שער א), ומכל שכן ביום ראש השנה שצריך לזהר בהם מאד טרם בואו אל היכל המלך למשפט להשתיק את המקטריגים ולראות שיהיה לו מליצים טובים (ליקוטים יקרים מבעל יושר דברי אמת). וכן צריכין לזהר ג"כ מאד בתפילת הקרבנות ועי"ז "להמתיק את יום הדין הגדול שהוא ר"ה הנקרא יום כמ"ש ויהי היום ויבוא שם זה ר"ה שהדין מתגבר בו ורבו המקטריגים והם המונעים ומבדילים מלהתפלל התפילות ויזכרו עונותיו של אדם ומה יועילו כל כונת התפילות העמידה כי לכן תיקנו תחלה סדר הקרבנות שמכפרין וכי ואח"כ תקנו לומר פסוקי דזמרה לומר הקליפות ולהכניעם שהוא מלשון לא תזמור. ומכ"ש ביום ר"ה שצריך לזהר בהם מאד טרם בואו אל היכל המלך למשפט להשתיק המקטריגים ולראות שיהיו לו

חיזוק והתעוררות לראש השנה

מליצים טובים" (אור תורה) ומה גם גדלה המעלה בתפילת אלו הימים כי "בתפילות ר"ה ועשילת בהיותם בתכלית החיזוק, אזי מתקנין בה התפילות של כל השנה" (תפארת עוזיאל) כי בכל השנה "על ידי מחשבות זרות נפסל התפילה ומשליכין במקום פסולי המקודשין, ואם מתפלל בר"ה בכונה מעלה כל התפילות של כל השנה שחרית לשחרית ומנחה למנחה" (תולדות יעקב יוסף שלח) וצריכין שהתפילה בראש השנה תהי' מזוכר ומטוהר מכל המחשבות זרות כי "יש עיכוב להתפילה מלעלות עד שיתפשט ממחשבות זרות, ועל ידי שיפשוט עצמו מכל המחשבות זרות על כל פנים בתפילות ר"ה, בזה יעלו תפילות כל השנה עם התפילה של ר"ה" (כן פורת יוסף שבת שובה), ואפשר לחטוף בחזרה התפילות שכבר חטפו הם דכן "איתא דבר"ה יש כח לתקן כל התפילות פסולות של כל השנה, דהיינו התפילות שהיה בהם מחשבות זרות ורעות והם ח"ו לכלבא אתמסר דהיינו שנופלים לתוך הקליפות רחמנא ליצלן ובר"ה יכולין להעלות" (ערבי נחל).

זכרנו לחיים - חיים נצחיים

"סוד ענין זה הוא דבר ידוע למשכילים כי בכל שאר ימות השנה אנו מבקשים צרכי הגוף והענינים הגופניים בצרכי עולם, ועכשיו ביום זה בהיותו הוא יתברך פוקד ועולמו ככל בראוי אנו מניחים כל צרכי הגוף ואנו בוחלים בסוד החיים, שהם חיי הנפש" (ש"ה הק) ולכן "יראה האדם שיתפלל על חיים נצחיים בר"ה דלזה נתייסדו הדברים על חיים נצחיים" (נגני יוסף) ועל כן "מי שהוא חכם עושה העיקר עיקר לבקש בכל לב על דביקות הנפש שיעזרינו השל"ת על זה, ויגלה בכוד מלכותו ואדנותו עלינו שהוא יראתו ית"ש" (יושר דברי אמת) "ובאמת הוא יתברך מבין כוונתנו ובקשתינו, זכרנו לחיים היינו חיים רוחניים להיות דביקים ב"ה מקור החיים הנצחי, ולגאלינו מגלות הזה דנמשל למות" (ייטב פנים אות כ"ג ע"ש) ובזה לא קשה קושיית התיקון" דצווחין הב הב, "וא"כ האין תיקנו כן אנשי כנסת הגדולה שאין חיות בלא דביקות ב"ה, וא"כ זכרנו לחיים היינו שנהי' דבוקים בך שהוא שנהי' דבוקים בך שהוא החיות האמיתי" (ישמח משה) ועוד כוונה ישנו בתקנת חז"ל שתיקנו תפילות גם על בקשה גשמיות כי הנה ביום הגדול והנורא הזה הוא העת אשר המלך ה' קרוב אלינו, וכמ"ש דרוש ה' בהמצאו ודר"ל אלו עשית, ומכ"ש היום הזה שהוא הראשון מעשיל"ת ובו תנשא מלכותך, והבוי"ת מכריז שובו אלי וגו' והשערים פתוחים לשמוע בקשותינו ויכול כל איש לגשת בבקשתו ולשפוך לבו בתפלתו כמים מול פני האדון ה', והנה מודעת זאת כי עיקר תפלתנו ביום הקדוש והנורא הזה צריך להיות לא על צרכינו אלא להתפלל על ישועת ה' שיתגדל ויתקדש שמי רבא ויוליכנו מרה קוממיות לארצנו ציון עיר המלוכה, ואז ממילא לא יחסר לנו דבר כי כלום חסר מבית המלך מלכו של עולם, אך כי בהגיע העת והעונה לגשת לפני המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמו, הרי תכסנו בושא וכלימה בהאין אנפין נתראה לפניו, הלא ידע כל א' נגעי לבבו אין בילה ימיו ושנותיו הימים והלילות, ומכך רגל ועד ראש אין בנו מתום, והאין נבוא אל שער

המלך בלבבו ש, לכן תקנו לנו אנשי כנסת הגדולה תפלות ובקשות על צרכי עוה"ז חיי ומזוני אשר א"א להיות מבלעדם, וממילא נהי' מוכרחין לסלק מסוה הבושה מעל פנינו ולבוא לפני המלך לבקש מלפניו על נפשינו להחיותנו כיום הזה, ואז מאחר שבהכרח כבר נעמוד לפני המלך יהי' הזמן מוכשר לבקש על העיקר והתכלית האמיתי שיתגלה בכוד מלכותו עלינו וישיבנו לציון עיר קדשינו, וזה הי' עיקר כוונת אנשי כנה"ג באלה התפלות ובקשות שתקנו לנו (דברי יואל), אבל לא שזהו באמת עיקר התפילה בראש השנה כי אם כמו "ששמעתי בשם מורי (מורי הבעש"ט הק' ז"ע) שע"ז יתפלל כל חסיד לגאול נפשו מיצר הרע בפרט בר"ה וביוה"כ" (תולדות יעקב יוסף) שבימים אלו באמת תלוי החיות האמיתי שכל"פ החיות שבוחר האדם בר"ה כן נותנין לו חיים" (שפ"א תרס"ג) וכן יפסוק דינו ע"פ תפילתו בענין זה ש"אם מתפלל בר"ה שיהי' זוכה להיות מסוג א' והוא נקרא חיים באמת שיזכה לחיים שהוא הטוב, ואם מתפלל שיהי' מסוג ג' נקרא מיתה וכי וכיוצא בזה שמתפלל בסוג ב" (תולדות יעקב יוסף תצא) וע"ז "האדם נדון בר"ה על השפעות ומחשבות קדושות שיהיה לו בשנה, אמנם אם זכה להטיב מעשיו יושפע לו השפע קודש ומחשבות קדושות בעתו ובזמנו כמו בשעת לימוד התורה והתפלה ויגדל ויוצמח ויעשה פרי, מה שאין כן ח"ו להיפוך, הגם שנגזר עליו בר"ה הרבה שפע קדושה, יושפע לו אחר כך במקום לא זרוע כמו במקום המטונף רחמנא ליצלן אשר לא יוצמח מזה שום טוב [בשם הה"ק מקאזמיר ז"ל] (בית יעקב לקוטים), וכן "אחז"ל (סנהדרין ז) תחלת דינו של אדם על דברי תורה, שתחלה נפסק מה יזכה בענין תורה ומצות, היינו חיים נצחיים ואחר כך נפסק עליו חיי העולם הזה באגב וטפל" (חתם דרוש) ולכן העיקר שיש להתפלל הוא על השפעת הרוחניות ולכסוף על זה כי "כל האדם הנכסף לזכר נפשו ורוחו ונשמתו ולדבק נפשו לשרשה, שהוא נשפט אז אם הוא ראוי לפתוח לו שערי אורה ולהשפיע עליו בקדושה לנפשו ורוחו ונשמתו, ואז כשירידות השפעת חיי הנשמות, יורד גם כן עמה השפעות בני חיי ומזוני" (מאור ושמש - ברכה) וזהו עיקר ההשפעה היורדות בר"ה שנמשך אור ושפע אלקי' לכל אחד בתורה ועבודה לכל השנה, כנודע פירוש כי חוק לישראל הוא משפט אלקי' יעקב [וכו'] שהאדם נידון בנפשו איך וכמה יומשך גילוי אלקות בנפשו, ואופן הדין והמשפט תלוי במעשיו של אדם בשנה העברה" (לקוטי תורה נצבים), על כל פנים שזהו עיקר הדין ביום זה על הרוחניות של האדם והגשמיות המה הטפל הבאים ממילא וא"כ זהו צריך שתהי' כוונתנו כשאנו מתפללים "זכרנו לחיים, שאנו מחלים את פני קדשו שישלח לנו מוחין טובין ויבחינו ובשכלותינו לעשות כל המצות שצוה עלינו הבורא לעשות אותם בלי שום פניה רק בשכל זך לעבודתו ביראה אמיתית ובאהבה אמיתית לו לבדו ולא לזולתו חס ושולם [וכו'], וזה פירוש זכרנו לחיים שיהיה לנו חיות בכל מצותיו בכל השנה הבא עלינו, ואם כך מחשבותנו באמת נמצא תיכף באמרנו זכרנו לחיים הקדוש ברוך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה והרי הוא כמו שעשינו כל מצות הבורא בשנה הבא בלי שום פניה רק לשמו לבדו ולא לזולתו, ואם כן בוודאי זכיותנו מרובים עד אין חקר ועד אין סוף, ובוודאי אנחנו יצאנו בדימוס מאתו יתברך, וזה פירוש הגמרא מראשית השנה ועד אחרית השנה פירוש מר"ה באמרנו רק זכרנו לחיים במחשבה הנ"ל נתהוו עליות עולמות לפניו יתברך כאילו עשינו כל מצותיו של השנה הבא עלינו לטובה בשלימות גדול, וזה פירוש נידון מ"ה יהיה בסופה פירוש הקדוש ברוך הוא נוטל את כל המצות של השנה הבא עלינו לטובה ונושא עון עמו בית ישראל שהרי נעשה כאילו עשינו את כל המצות" (קדושת לוי ליקוטים).

מאמר חזקו ונתחזקה

ואף שאנו כדלים כרשים מ"מ דפקנו דלתין

בהעלות האדם על מחשבתו מעשיו שעשה במשך השנה ויראה, שכל ימי השנה המה מלוכלכים בעבירות, וא"כ באיזה פנים באים להתפלל בראש השנה" (מגן אברהם) מ"מ כל פול ברוח כי "בר"ה שבים כל ימות השנה לשרשם שחזור הדבר לקדמותו וזהו חסד גדול מהבו"ה, כי בהתעוררות ישראל בתשובה שלימה מאירין ומבהירין כל העולמות ואזי יכול כל אחד לתקן במקומו, הן הבעל תשובה מעבירות שבידו יתקן כל אשר עיית, והן הצדיקים בענין נפילתן ממדרגתם, ומסתלק מהם המוחין הוא צורך העליה שיתחדש המוחין בתוספת אורה ושמוחה (עשרת ישראל), וא"כ אף כי לא שב עד עתה יש לו עוד תקומה כי "בר"ה באים כל הדברים אל נקודה זו שהיה בשעת בריאה, וחזרו כולם לקדמותם להתחדש מחדש בבריאה חדשה" (אמרי נועם), ואפשר לתקן עוד הכל בימים קדושים אלו, ולכן יש להתנהג במדת הכלל ולנבוח אף שאינו משלו כלום דהיינו שלא הכין א"ע כראוי "וכנודע מה שכתבו דהחילוק בין הכלל לשאר חיות הוא דארי דורס ואוכל זאב טורף ואוכל וכו' משא"כ הכלל אין כוחו אלא בנבירה שבפיו גרידא, ולזה צריכין ללמוד ממנו דבר זה איך לעבוד את ה' במדת העזות, דכמו שהוא עני גדול לית עניא מכלבא ואעפ"כ יש לו עזות והוא נובח תמיד בפיו, כמו"כ נקח ממנו לעבוד את השם בבחי עזות דקדושה, דאף אם האדם הוא מלא עונות ופשעים עני ורש במצות ומעש"ט ואיך ירים פניו נגד בוראו לבקש מלפניו על נפשו. ואיך יפתח פיו להתפלל על אשולת ישראל ועל תעלינה הק', מ"מ צריך ללבוש עוז בנפשו בחי עזות דקדושה לכוף לפני המלך גם בלבוש שק, וזה נלמד מהכלל שנובח תמיד בפיו אף דלית עניא מני" (דברי יואל), וכן אומרין אנו, "אזה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון, וכמו תחילת בריאת העולם שלא באה ע"י שום התעוררות, שהרי לא הי' מי שיעורר, ולא הי' נמשך בה משבת הקודמת. וזה לימוד לאדם שיתחיל לגמרי מחדש כאילו היום נולד ולא תזכרנה ראשונות ולא תעלינה על לב" (שם משמאל), ובפרט ביום קדוש זה ראש השנה שהוא שנה לגמרי בענין זה משאר המועדים "שקדושת ר"ה חלוק הבל משאר המועדים שהוא בא שלא על ידי הכנה, כי כל המועדים נקבעו בתוך החודש והימים שמראש חודש עד המועד המה הכנה להמועד, כי פסח וסוכות בט"ו לחודש, ושבעות בד' בו, וזולת ר"ה חגו בן יומו וגם ביומו הוא בכסה, ויש לומר מפני שכן נקבע בר"ה הראשון בשעת הבריאה בענין "ויק'ר כט, א] אדם הראשון שיצא בדימוס ואמר לו הקדוש ברוך הוא אתה סימן לבניך וכו', ואז היה בודאי בלי הכנה כי לא נודע עוד מקודם קביעת היום הזה לצאת בדימוס, רק מזה גופא ממה שנולד אז צעקה גדולה בלב אדם הראשון נקבע היום הזה לדורות גם כן שיוולד ביום זה צעקה בלב נפשות ישראל, כי בוודאי שזה עיקר ר"ה שהזמן גורם להתאערוות דלתתא, כמו שנאמר [במדרב כט, א] יום תרועה יהיה לכם, אולם הוא בלא הכנה מדעת האדם מקודם, רק מה שהשם יתברך שולח בעצם היום הזה צעקה בלב כל פרט נפש ישראל להתעורר להקדושה" (תורת אמת). ובכן אף שאינו מרגיש כלום ואף שידוע בעצמו מן ערכו בעבושה"ת כל ישים זאת אל לבו כי זהו "דרכי של היצה"ר להעציב ולהשפיל את האדם אפי' בימים הנוראים באמרו איך יערב לבך להרים ראש ולמלא מילו קדם מלכא עילאה, הלא אינך מרגיש שום הארה והתעוררות דקדושה, וכוונתו כי בנפילה ניחא ליה דליקניה, אין לך לפול מכל אלו, כי נשמתא דישראל נחצבת מתחת כסא כבודו רק שעי' החטאים האהבה נסתרת וצריך כא"י להביאה מההעולם אל

הגילוי, וזהו הכוונה וכל מאמנים שהוא עונה לחש היינו להעקידה הפנימיות והמוסרת ומוצנעת, הפותח שער ר"ל השערות הבל לדופק בתשובה להמעוררים בכח החיצון אפי' רק בדפיקא דעלמא (ישמעאל ישראל), ג"כ פותח שער להם אף שאינו כ"א מחוץ בלי טהרת הלב ואף שאינו כי אם דפיקה בעלמא והוא "שמרוב תוקף הגלות אין מבקשין ואין ממתנין מבני" דברים גדולים ורמים כאשר בדורות הקודמים, ורק את זה המעט שיעשו תשובה ועי"ז יהי להם הישועה, ולכן הוא לובש חרדה ומתערבב וחושב שכבר הגיע זמן הגאולה, והאמנם שגם בשנה העברה לא בקשו מישראל רק את זאת ולא פעלו מאומה ועדיין לא נושעו. מ"מ בכל שנה ושנה מתקטן ומתמעט העבודה הזאת שמבקשין מבני, כי לפי ערך שפלות הדור שאין להם צדיקים אין תובעים מאתנו תשובה גדולה כל כך כמו מדורות הקודמים, וגם שבכל שנה נתקרב יותר זמן הגאולה, על כן הוא מתפחד וסובר שבוודאי עכשיו בשנה זו כבר יתעוררו בני" מקול השופר ויעשו את המעט שמבקשים מהם ויתנו לב לשוב לה' וירחם ה' עליהם ויגאלם מני צר (דברי יואל), וע"כ "עתה שהוא עת רצון הוא, חזק ונתחזק להכניע לבנו ולשוב בתשובה שלמה, כי שערי תשובה היום הם פתוחים, ואתה אנחנו מבקשים כהיום הזה, כי כל עיקר תקון השופר למעלה תלוי בתשובה, והכרח גדול הוא התעוררות הלב בתשובה כהיום הזה. כי אין קול השופר פועל למעלה, אם לא שעולה הקול בהתעוררות הלב בתשובה, ואם לא הוא כנגן המנגן, ואפילו אם יש בידי של אדם חטא מחטאים המעכבים את התשובה, כגון שהיה סבה להתסיא את חבירו, בהתעוררות תשובה ביום הזה גורם לפתח לו שערי תשובה. כי שערי תשובה פתוחים והתעוררות תשובה מעט היום הוא כנגד טרח גדול בזמן אחר. ולכן עת לחננה ולשעת רצון להתחרט חרטה גמורה על כל אשר נואלנו ואשר חטאנו בכלל ובפרט, ולקבל כל אחד ממנו לשוב מאיזה עוון שבידו. ואל יפתח כל אחד ממנו לשוב מאיזה חטא קל או חמור. כי בזה זוכה להיות צדיק, בעל תשובה, ומכריע את עצמו ואת כל העולם לכך זכות" (פלא יועץ). "מורי ורבותי הנה עכשיו הוא עת רצון הגדול ביותר, כמ"ש דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב, ואמרו כחז"ל (ר"ה דף יח) אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ, שבימים אלו שערי הרחמים פתוחים והבורא ית' כביכול קרוב אלינו, והיום הוא יום הראשון מימים האלו והרחמים הם יותר גדולים, וגדול הרעש בכל העולמות שמצפים בשבנה זו כבר נפעול בתקיעותינו ובתפילותינו, נראה שלא להניח לעבוד את זה השעה בלא כלום ולא נצא ריקם ח"ו. והנה עכשיו מצוות היום לפנינו, נפיל נא תחינתינו לפניו ית', ונקבל עלינו עול מלכותו ית' באמת, ונתפלל לפניו בדמעות אמיתיות, כי בדמעה אחת אמיתית של יהודי יכולים להביא הגאולה" (דברי יואל)

לשנה טובה תכתבו

מנהג ישראל תורה בליל ר"ה לאחל לחבירו לשנה טובה וכו' והוא דבר נגש כי על ידי הריעות של ישראל בליל ראש השנה אשר אחד אומר לחבירו גוט יום טוב, ולשנה טובה תכתב, עומד הקב"ה מכסא דין ומעלה מדת הדין (הרה"ק מלובלין). "עס זיינען דאך פאראן שני מלאכים ממלכים את האדם וזאת די מלאכים הערן וואס יעדערער זאגט צום צווייטן ר"ה ביינאכט נאך תפלת ערבית לשנה טובה תכתב ותחתם מיט די ריינקייט פון הארצן, איז נאכדעם זיינען די מלאכים עולה למעלה און זיינען מליצי יושר אויף אויסצודינגען און אויסצובעטן א שנה טובה ומתוקה" (הרה"ק בעל צמח צדק ד"ק). ובכן כל תמעיט מולברך שום אחד מישראל ותרבה בברכות עד אין שיעור "כי בכל פעם שישראל אחד אומר לחבירו "כתביה וחתמה טובה", נברא מליץ יושר" בשבילי ובשביל חבירו. והוא דבר נורא מאד, הלא כל תקותינו בימים האלו הוא שהקב"ה ישפוט אותנו לטובה ואיך אפשר לזכות לזה, הוא על ידי האהבה

שאחד מראה לחבירו, בזה הוא זוכה למליצי יושר, ולשנה טובה ומבורך" (מגן אברהם טריסק).

המתפלל בעד חבירו

ובכלל זה לברך את ישראל הוא ג"כ להרבות בתפילה על חבירו וכמ"ש המגיד הק' ממעזריטש ז"ע במכתב קדשו להחברא "וזכרו ותעמדו שכם אחד על ידי אחת להתפלל על אחים ורעים לפעול שנה טובה ומבורכת ובזכות זה נזכה כולנו וגם אני" עכ"ל"ק ואשר לכן נקרא ר"ה בשם יום הזיכרון "שצריך כל אחד מבני ישראל לזכור כללות ישראל לעורר רחמים עליהם להשפיע להם כל טוב וחסד. וזה שכתוב (מלאכי ג, טו) אז נדברו יריאי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו וכו' [וכר] ומכל שכן מי שהוא זוכר את חבירו בתפלתו בודאי זה רצונו של הקדוש ברוך הוא, לכן ר"ה נקרא יום הזכרון שמחויב כל אחד ואחד להתפלל על חבירו" (תפארת שלמה). כמ"ש בשו"ע אל יתפלל אדם יחידי בר"ה ויהי"כ "דהכונה שעיקר תפילת ימים נוראים הם בשביל צרכי רבים והיינו דקאמר שלא יתפלל בשביל עצמו ביחיד" (מראה יחזקאל) וכן כדאי להרבות בדברי שבח אחד על חבירו "הונדערטער מלאכים ווארטן ר"ה אז א איד זאל זאגן א שבח אויף דעם צווייטען, ווייל זיי די מלאכים ווייסען אז הקדוש ברוך הוא מתאוה לשבחן של ישראל, גיט לתפלתן של צדיקים נאר לשבחן של ישראל" (הרה"ק מהר"ש מליובאוויטש ז"ע). ובה זוכה כולנו לשנה טובה ומבורכת כמ"ש המגיד ז"ל וכן אמרו ז"ל המתפלל בעד חבירו הוא נענה תחילה וגם "שבמדה שאדם מודד מודדין לו וכמו הטוב עין שיש לבני ישראל בר"ה כך מתרין לפניו לטובה כמ"ש טוב עין הוא יבורך" (שפ"א בשם החי"ר הרי"מ).

מאמר וגילו ברעדה

השמחה תהא וגילו ברעדה

בירושלמי (ר"ה פ"א ה"ג) איתא, "אמר רבי סימון כתיב (דברים ד, ז) כי מי גדול וגו' רבי חנינא ורבי יהושע אומרים איזו אומה כאומה זו שיודעת אופי של אלוהים פירוש מנהגיו ודיניו, שמנהגו של עולם אדם שיש לו דין, לובש שחורים ומתעטף שחורים וכו' לפי שאינו יודע איך יצא דינו, אבל ישראל אינם כן לובשים לבנים ומתעטפים לבנים וכו' ואוכלין ושמים בראש השנה לפי שיודעין שהקב"ה יעשה להם נס", (מובא בטור ס' תקפ"א) אבל יש לנו לידע כי "אין הענין הזה שישמח האדם ויגיל וישליך את רוע מעשיו אחרי גיווי ויבטח במקום שיוציא לאור משפטיו, חלילה למאמין כן, אלא ודאי יהי עצב וסר זעף על חטאתיו ויתענה עליהם מקודם לכן, ויבקש עליהם אלוהים אלוהים יתברך ויתעלה שמוהא בלבם שבים ומוחל וסולח, (סדר היום) ועל אלה העושים אותו ימי משתה ושמחה ואומרים שהם בטוחים בהקב"ה עפי' המדרש שמביא הטור אור"ח קורא אני עליהם וכסיל בוטח ומתעבר (משלי יד, טו) דחלילה לעשות כן כמו שאכתוב בסמוך, וגם רוב פעמים שהן מתשכרין בו ואין פחד אלוהים לגד עיניו, ואז מדת הפחד הנוהגות ביום זה פוגעת בהם ח"ו, ודינא דמלכותא דינא, ולפי דעתי שזוהו פשוטו של ויש נספה בלא משפט שאינו רוצה להורם שנספה בלא חטא חלילה, אבל נספה הוא על שאינו נותן על הלב כי יום משפט הוא שאלמלא היה נותן זה אל לבו היה חסד אל יסובבנו" (ספר החיים אחי המהר"ל ז"ל) אבל אף גם זאת כי הוא יום קדוש יומא דדינא מ"מ "אי אפשר לנו לומר בתפילתנו שאין אנחנו זכאין לטובה מן הקב"ה רק שאנו מתפללין על צד החסד ומתנת חנם, כי אסור לנו ליתן פתחון פה לשטן, שאין לנו שום זכות אצל הקב"ה ומבקשין אנו רק מצד החסד, כי אז יקטרע עלינו השטן יותר" (קהלת יעקב מהרש"ק). לכן יקח האדם ב' הענינים ביום קדוש זה "שיהא אדם ממוצע בין השמחה ובין הדאגה, דהיינו שיהא שריו קצת בדאגה וכצער ויהי ג"כ

בטוח בהקב"ה, וכל מי שעומד בדאגה ובצער בימים אלו הקב"ה עושה לנו נס ומחפכו לטובה ומוחל לו כל עוונותיו (ספר החיים). כי אף "שהיום הנכבד הזה הוא קיומו של עולם, ולכן ראוי לעשות אותו יום טוב ולהיותו במנין מועדי קודש, כי הוא מחסדי האל על בראיו, שלא יחשבו עוונות ויהי מקום לכפרה, ואולם מהיותו יום מועד לדין כל ח, ראוי לעמוד בו ביראה ופחד יותר מכל שאר מועדי השנה" (חיוני מצוה ש"א), ואז "אחר שיעשה מעשה הראוי לו, יעשה מעשה כמו שמובטח לו שיצא משפטו לאור וילבש לבנים ויעשה כל מעשה המראה לבני אדם שמהם וששון, אבל סוף סוף צריך שלבו יהי נכנע נשבר ונדכה בתשובתו הגדולה מחכה ומקוה רחמים שמים כי רבים הם" (סדר היום). וזה מה שאנחנו אומרים בהסליחות לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים [וכו.], שהגם שהבורא ברוך הוא עושה צדקה וחסד עם בני ישראל וזורק ומשליך מאתם כל הקליפות והחיצוניות עד שנעשו כבירה חדשה עם כל זה צריך להיות להאדם בושת הפנים, כי ידע אינש בנפשו כל מה שחטא ופגם ונתרחק מאור פניו יתברך, על כן צריך ליבוש מלפניו יתברך על כל מה שפגם כל השנה (מגן אברהם).

יתחזק בשמחה ויעשה תשובה

אבל בכל אלה בל יפול רוחו בקרבו כ"א יתחזק בעבודת היום כי זהו דרכו של "היצה"ר בא אל האדם לבטלו מעבודת השלי"ת ואין לו במה לבטלו, אז מזכיר לו מעשיו הרעים שישנה, באמרו איך אתה באת להתפלל ולעבוד לפני בוראין ואיך לא תבוש מפניו לדבר דבר, זכור נא לימים ראשונים הרבה פעמים עשית כך וכך, והסכלת עשו, ועתה מדמה את עצמך כצדיק וזוה מבטלו מעבודתו, וזוה רומז לנו התנא שלא תאבה לו ולא תשמע אליו ולא ירך לבבך כלל בזה, ובפרט בימים נוראים, כי כמו שג' ספרים נפתחים למעלה, כמו כן ג' ספרים נפתחים בלב האדם עצמו, כי כמו שהיצה"ר מזכיר מעשיו למעלה מביא מורך בלבבו ומכניע לבבו ומכלבלב מחשבתו ואין לו פה להשיב, אך האדם לא ישים זאת אל לבו רק בבוא לו זאת תיכף יהרהר בתשובה לפניו יתברך כי הוא בוחן לבות וכליות, ויקבל עליו שלא לעשות עוד כדבר הזה, ויעמוד על מעמדו ויזיר עצמו מאד מאד לבל יפול ממחשבתו, ולא ידאג על הראשונות כלל, כי אם בשובו מדרכו בתשובה שלימה ובבל שלם לפניו יתברך, כי הוא יודע מחשבות אדם וסר וענו וחטאתו יכופר, ולא יהי עוד פתחון פה להיצה"ר להטטין עליו ולבטל מעבודתו "שמאוד יש לזהר במחשבתו בימים אלו שלא יפול ושלא ידאג על הראשונות וכאשר "כבר ידוע דברי אדונינו מו"ר הגאון מהר"ב זצ"ל כי הכתיבה לחיים בספר, פירושו החקוקה במחשבתו של אדם, כי הרשע בזוכרו את עוונותיו ונפחד ונרעד ואין לבו ברשותו לשוב אל ה', הרי זה נכתב לאלתר למיתה, סימן לדבר המחשבות המבלבלות אותו ומפגיגין את לבו באימת מות, משא"כ הצדיקים הגם שהם זוחלים ורועדים מאימת השלי"ת, הם בוטחים בישועתו וחסדו, ומתחזקים לשוב אל ה', והם נכתבים לאלתר לחיים, וחוקק במחשבתם הכתובה לטובה, והגם שבאים לו איזה הרהורים המזכירים לו עוונותיו, אשר הם רומזים אל הקטרוג למעלה, מכל מקום הם מסחכים דעתם אל גודל התשובה ועוזיבת החטא מהיום והלאה, ובקבלת עומ"ש, ולבטוח בחסדו הגדול ומכוננים שם ע"ב המורה על חסד הבורא ית"ש, עכ"ל" (עבודת ישראל אבות - נצבים) "בראש השנה צריכים להיות חכם שיחשוב רק מחשבות טובות שיישב השלי"ת עמו, וצריכין להיות שמח בראש השנה" (שיחות הר"ן) "שהגם שר"ה הוא יומא דדינא ומי לא יחרד אז מאימת הדין כי אז נפקד כל אחד ואחד מי לחיים ומי למות, ונופל אימה ורעדה על האדם שלא יפקד חס ושלום הן לבחינות מיתה ברוחניות, והן לבחינות מיתה בגשמיות רח"ל ויוכל האדם חלילה וחלילה ליפול למרה שחורה

ועצבות שיהיה היראה שלו בעצבות חס ושלוש ולכן על זה מורה הצירוף ובי"ה שבחודש תשרי שהוא לשון שמחה שעם כל זה צריך להיות היראה והחדוה בשמחה בבחינת וגילו ברעדה שיבטח בהשלי"ת שיהיה נפקד לחיים ואך באופן שישבו בתשובה שלימה" (מגן אברהם) "דודאי בעי אינוש לכופ דעתיה ולעמוד בהכנעה כעבד לפני קונו ובלב נשבר ונדכה והיינו תוך פנימינו לבבו אבל מבחוץ לא יהא ניכר שום עצבות, ויהיה בטוח בה' שיצא זכאי ע"י שמקבל עליו מהיום עול מלכות שמים" (ייטב לב נצבים) "כי יום ראש השנה הגם כי הוא יום נורא יום דין ומשפט על כל יצירי תבל מכל מקום אינו יום עצבון, ואדרבה דווקא בחדות לב של תשובה ואהבה ודביקות ובכיה של שמחה הטיבו נגן בתרועה בשמך יגילון כל היום ר"ת "בכיה" אבל עצבות ושברון לא יזכר ולא יפקד כי הוא מסטירא דקליפה וסטרא דדינא ואין לעורר הדין ביום ההוא" (ח"ת דרשות).

הפחד בר"ה בבחינת מברך ומנוס אליו

וזה ענין פחד ומורא של ראש השנה משולב ומשובץ עם בטחון בבורא יתברך שמו, והוא שמחמת רוב פחד ורעדה אנו בורחים אל הקב"ה וסומכים על רחמיו, וכלשון רבי שלמה אבן גבירול זצ"ל בפיטו כתר מלכות, "אלוקי אם עוני מנשוש גדול, וכו', אם לא אוחיל לרחמך מי יחוס עלי חוץ ממך, לכן אם תבקש לעוני אברך ממך אליך, ואלתכסה מחמתך בצלך", עכ"ל, וכן הוא בפרש"י הרמב"ם "לפי שהם ימי עבודה והכנעה ופחד ומורא, מ"ה, ויראה ממנו ומברך ומנוס אליו" (פי' המשניות ר"ה פ"ד). "ע"כ ידידי התחזקו והתחזקו. כי חדותא אתער חדותא וחדות ה' היא מעוזכם, רבינו הקדוש מלעכוויז ז"ע בכל ר"ה היה מרגלא זאת בפיו הקדוש חדות ה' הוא ר"ל שמחה וגודל נחת רוח לפני השלי"ת הוא, מה שאתם חושבים ומאמינים בחסד השלי"ת אשר הוא מעוזנו וזהו היא מעוזכם (יסוד העבודה מכתב ו) וזוה ישים מחשבתו ויעמיק בגודל רחמנות קוב"ה לחתור אחר רחמיו העצומים והנפלאים לאין תכלית, וכפי שמעמיק יותר ימשיך על עצמו רחמים נפלאים עמוקים, ואם יוסיף עוד להעמיק יותר אחרי רחמיו ית' כפי מה שמוסיף להעמיק במחשבתו רחמי הבורא יתברך שמו כן ממשיך ע"ע רחמים עמוקים יותר ויותר, כי עיקר המשכתו מלמעלה היא ע"י המחשבה כו'. והאיש שחטא ואח"כ מתעורר עצמו לעשות תשובה שלימה ולהתקרב אל הבורא ית"ש, אמנם מחמת שהוא ביישן מופלג הוא בוש לגשת אל הבורא ב"ה לבקש תפלה ותחנונים מהבורא ב"ה, בחשבו איך אשא פנים לבקש תחנונים מאת השלי"ת ואני חטאתי חטאים עצומים כ"כ וכו', יש עצה לזו שיעמיק במחשבתו אחר רחמיו העמוקים לאמר הן אמת שחטאתי נגדך ובוש אני מאוד לגשת אליך, אמנם על מדת טובך נשענתי לבקש מלפניך סליחה, ואי משום שחטאתי נגדך הלא אתה טוב מאוד [ורב חסד ונאה לרס לסלוח (ע"י רש"י תהלים כה)]. ולטובך אין קץ ותכלית, ואפילו אם הייתי חוטא אלף פעמים יותר ממה שחטאתי נגדך ג"כ מדת טובך, הבב"ת מספיק שתקבלני בתשובה וכו', כי בלתי זה אין שום עצה אחרת נגדו מחמת בושה העצומה שלו, ונמצא כפי גודל חתירתו במחשבתו אחר רחמיו ית' העמוקים כן ימשיך על עצמו רחמים עמוקים" (עמוד העבודה). ואדרבה ע"י תשובה ובטחון בה' עוד יותר מקובלת ומרובה "כי הנה בימים הקדושים ישלח מקדש עזרו לעורר לב כל ישראל לתשובה, וא"כ בתשובה כזה יש לבעל דין לחלוק ולומר כי לא עשו תשובה רק ע"י התעוררות שלך ולא עינה מלבם, אמנם משום כן מצוה לשמוח בבוא ימים אלו במצות עשה של תשובה, ומשמחת לבנו ניכר כי שמחים אנחנו לקראת בואו, ורוצים אנחנו לשוב ולחדול מעושיך ידינו. וזהו מי יתן מציון ישועת ישראל, פי' איך אפשר שיותן ישועת ישראל, בשבוה י' שבות עמו, והם אינם שבים מעצמם,

וע"ז בא כמתוך יגל יעקב ישמח ישראל, וע"ז זה השמחה יותן ישועת ישראל" (ח"ת).

מלכיות כדי שתמליכונו עליכם

והמברך ומנוס אליו תהא באופן קבלת עול מלכות שמים "דנהה בר"ה העיקר להמליך הבוית"ש דאז אין לחשוב בחטאים רק דצריכים להיעשות עצמו כקטן שנוול ולהמליך הבוית"ש (דברי יחזקאל) וגם באופן זה תהא נשמעת גם הוידי שע"כ אמר הקב"ה המליכוני עליכם ובאמת הוא דבר תימה מה ענין להמליכו היום מיומים והקב"ה מלך עולם ועד, אלא דמורה כאלו עד עתה מרדנו במלכותו ית"ש היינו המליכוני עדי שעי"ז יעלה זכרונכם לפני לטובה זכרונכם דייקא בזכרון ולא בדבור ווידיי פה" (ח"ת דרשות), וזהו עיקר העבודה ביום ראש השנה להמליך עלינו ועל כל העולם כולו קוב"ה ושכינתה שבר"ה "מתאספין כל העולמות וכל הברואים להמליך את השלי"ת וממתנים על ישראל שיסכימו עמהם בדבר" (מנחם ציון) ומה גם שהקבלת עומ"ש בימי ר"ה תהי לנו לעזר לקבל עול מלכותו יתברך בכל ימות השנה כי "לא רבים יחמנו לקבל עומ"ש שלימה, וליחד כל מחשבותם לאמיתות מציאות ומלכותו כי שאור שבטיה מעבך ועוונותינו מבדילין בינינו לבין אלוקינו, והעצה לבוא לידי מדה זו הוא להכין עצמינו להמליך אלוקינו באהבה עזה ובכל לב ונפש בשני ימי ר"ה, ועל ידי זה יוסיף ואומץ ליחד אלוקינו בעת אמרו שמע ישראל על השנה שיוכל לקבל עליו עול מלכות שמים בקדושה על ידי המשכת הקדושה שהוא מושך עליו בר"ה (מאור ושמש). ובאופן זה שנמליך עלינו קוב"ה ע"ז יש לנו הבטחה מהקב"ה שיצא דינו לטובה וכמ"ש בגמרא (ר"ה טו) אמר הקב"ה המליכוני עליכם כדי שיעלה זכרונכם לפנינו לטובה כי יום הקדוש הזה ר"ה הוא יום גינוסין דמלכא קוב"ה וכן "הוא יום גנוסין לכל עולם כולו. אך זה לעומת זה הוא יום חרדת הדין ותחלה לימי התשובה, ואם לא עכשיו אימתי, וראוי לבכות ולהתפלל ולבקש רחמים ותחנונים. אך אמור אומרים עם ה' אלו, אנחנו נשליך נפשינו מנגד שלא להתעצב ביום חדות ה' אלקי ישראל ויום גנוסין שלו ונשמח עמו ויעבור עלינו מה. ואמנם זה הוא גופיה גורם רחמים יותר מכמה תעניות, בראות הקב"ה שהם אינם חסים על בקשת חייהם מפני כבודו ית"ש. והיינו המליכוני עליכם ביום תחלת מלכות כדי שיעלה זכרונכם ע"ז זה לפני לטובה. והיינו אל תעצבו כי חדות ה' היא גורם מעוזכם (ח"ת), כי כן נוהג הקב"ה "כשבא לשפוט בר"ה את עמו ישראל ואנו מקבלים עליו עול מלכותו יתברך שמו ואנו רוצים להיות לו לעבדים אין שום קטרוג עלינו" (דער קודש), ואף שצריכין להרבות בתפילה ובתשובה כי אם לבו רחוף ושביר בקרבו, כ"ז צהלתו בפניו משמחת מה טוב חלקנו. חלקי ה' אמרה נפש. ואשר בחר בנו, ומורי זצ"ל מקאברין אמר עם שמחת עליו לשבח לאדון הכל שלא עשנו כגויי הארצות, עם זה הפיל יהושע כל השבע חומות המבדילים את יריחו ביראת ה' (יסוד העבודה שם). "ועלינו לשבח לאדון הכל ולהמליך אותו עלינו ועל העולם כולו, ולחון מלפניו שילגה מלכותו על העולם כולו, ועל ידי התפלות והרוממות שאנו מתפללין ומרוממים וממליכים אותו אנו מוסיפים יתר שאת ויתר עז בתענוגו ושעשועו ית'. ולאשר שהמלך פניו צהובות ביום הגלות מלכותו הוא יום גנוסאי של מלכים ומחלק אפסני לכל עבדיו כנאה למלך ביום רוממות. וכאשר אנו עושים את עצמינו כלי מוכן לקבל שפעו הק' בהתעוררותנו ע"י שאנו ממליכים אותו, ואז כאשר הוא יתברך ימצא אותנו כלי מוכן לקבל שפעו הקדוש אז הוא משפיע לנו ולכל העולם שפע חיים טובה ברכה חכמה וכל הטובות, וזהו שעשועו ותענוגו האמיתי, וכאשר אנו מקבלים אז השפע מתחדש תמיד להשפיע עוד יותר ויותר בריחו בתמידות" (קדושת לזר).

ראש השנה תש"ע

בס"ד

תנו כבוד לתורה!

אויסערדאנדנליכע
בקשה!

ווי שוין באקאנט גייען מיר אצינד אריבער גאר שווערע צייטן,
מוטשענדיג זיך מיט גרויסע חובות

וואס קומט צוליב'ן שווערן דעפיציט אינעם ריזיגן בודשעט,
וואס האט געברענגט אז די הנהלה זאל דארפן

בארגן ריזיגע הלוואות

כדי צו קענען צאלן צייטליך פאר די ת"ח לומדים תורה מתוך הדחק

החזקת
**אבנ'ל
לחודש**

\$42 לחודש \$504 לשנה

דעריבער בעטן מיר
פון אלע תושבי העיר:
שטרענגט אייך אן
און נעמט אויף זיך
די זכות פון

און דערמיט העלפט אונז דעקן
אונזער ריזיגן בודשעט פון קרוב צו
צוויי מיליאן דאללער!

ובזכות החזקת התורה תתברכו בכתיבה וחתומה טובה וכל טוב
הנהלת הכוללים

רופט:

ר' אלטר משה קליין
845-537-1093

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם.

ופירש"י למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות, לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים, הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה לפייסם אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם. ויש להבין מה שפייסם משה רבינו כאן, וכי בא משה רבינו להקל בעיניהם ענין התוכחה לבל יפחדו מאימת הדין, והלא אמרו חז"ל (בבא קמא נ.) כל האומר הקב"ה וותרן ויותרו חייו, כי הוא שופט אמת ודיין את כל העולם בדין ומשפט, ובודאי היה בזה איזה כוונה מה שפייסם משה רבינו.

ויתבאר על פי מה שהביא כ"ק מרן דו"ז זללה"ה ברברי יואל (ליל יום כיפור עמוד שסט) משל למלך גדול שבניו חטאו לפניו ופגמו בכבודו, וכעס המלך עליהם וגירשם מפלטין שלו, וצוה להוליכם למקום רחוק מביתו עד אשר ישובו מדרכיהם הרעים, אמנם המלך האב הרחמן ריחם על בניו כרחם אב על בניו, ושלח עמהם כמה מיועציו וידידיו למען ישימו עינם לטובה על בניו וישיגו עליהם, ומוכן מאליו אשר בכל עת שהיו הבנים צריכים לדבר מה, היו יועצי המלך ממליצים בעדם לטובה לפני אביהם המלך, והיה המלך נותן להם את מבוקשיהם ולא היה חסר להם דבר, אמנם דא עקא אשר בראותם שאין להם שום מחסור גם בהיותם רחוק מבית אביהם, לא נתנו לב לשוב מדרכיהם הרעים כי לא הרגישו שום מחסור בהיותם מתנודדים מעל שלחן אביהם, אבל אביהם המלך הלא רצה שישוּבו מדרכיהם הרעים, ועל כן לקח מהם את יועציו והחזירם לפלטין שלו בית המלכות, ונשארו הבנים בעירום ובחוסר כל, כי לא היה להם עוד מי שידאג בעבורם להשלים מחסוריהם, ובראותם את מצבם המר כי אין להם על מי לסמוך, כי יועצי המלך אינם עוד אתם, אז התקבצו כולם יחד והחליטו שאין להם מה לעשות אלא שיפנו הם עצמן לאביהם המלך, ולבקש ממנו מחילה וסליחה וכפרה, ובודאי ירחם עליהם וישיבם לביתם.

ואמר מרן דו"ז זללה"ה, הנמשל מוכן כי בני ישראל היו ברום המעלה, ומפני חטאינו גלינו מארצינו, אבל תמיד היו לנו ידידי המלך צדיקים וקדושי עליונים שהיו אתנו במשך זמן הגלות, והיו ממליצים טוב בעדינו לפני מלכי המלכים הקב"ה אבינו שבשמים, ובכל עת ובכל זמן היו יכולים לפנות אל ידידי המלך הצדיקים שהיכולת בידם לעשות מעשים רבים נוראים ונפלאים ופעלו בעדינו ישועות ברוחניות ובגשמיות, אמנם בראות מלך מלכי המלכים הקב"ה בדור הקדום אשר הצדיקים שבדור היו פועלים בעבורינו כל טוב ולא היה חסר לנו שום דבר, ועל ידי זה לא שבנו מדרכינו הרעים, על כן נטל אותם מאתנו, המה הלכו למנוחות ואותנו עזבו לאנחות, לא נשאר לנו מי שילך אל המלך להמליץ טוב בעדינו. ועל כן מורי ורבותי אחיי ורעיי אין לנו עצה אלא שנתקבץ בעצמינו בכל הכוחות לפנות אל המלך ולבקש מחילה ממנו, דהנה האמנם שאבדנו את כל אלה, ואין לנו כעת לא כהן ולא ביהמ"ק ולא צדיקים אמיתיים, את הכל אבדנו,

דברות קודש

מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת נצוי שנת תשס"ט לפ"ק

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי מרן אדמו"ר שליט"א

אבל את ה' אלקינו לא אבדנו, ה' אלקינו הוא חי וקיים, והוא נשאר עמנו לעולם, ולפניו ורק לפניו נוכל עוד לבא ולבקש על נפשינו. וזה שאמר הכתוב כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם, ובדורות הקודמים היה זה על ידי עבודת הכהנים בביהמ"ק, ועל ידי התפלות של הצדיקים אמיתיים שהיו מכפרים בעדינו, אמנם כעת נטל מאתנו כל אלה, ומוכרחין אנו בעצמינו לבא להטהר לפניו ית"ש, וזה שאמר לפני ה' תטהרו, שאתם בעצמכם תבואו לפני המלך בעיצמו לבקש מלפניו סליחה ומחילה ולהטהר לפניו ית"ש, עכדה"ק.

ובזה יתבאר דברי רשי"ז כששמעו ישראל צ"ח קללות הוריקו פניהם, כי בתוך התוכחות כתיב (לעיל כח נט) והפלא ה' את מכתך, ודרשו חז"ל זו מיתת צדיקים. ועל כן כאשר שמעו ישראל שיבא זמן אשר הקב"ה יקח אליו את היועצים וידידי המלך אשר התפללו תמיד בעד בני ישראל ופעלו ישועות בקרב הארץ, הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו, וצ"ד שאמרו חז"ל (ברכות ו.) אין עמידה אלא תפלה. כי מי יעמוד ויתפלל תפלה אמיתית לפני השי"ת, ומי יעורר רחמים בעד בני ישראל, מי יתקע בשופר לפני בני ישראל, מי יערכב השטן, מי יפעול ישועות, הנה ימים הקדושים מתקרבים ובאים, כי כל לבב דוי וכל ראש לחלי, לבבות נשברות של בני ישראל מצפים לישועה, ומי ישפיע לבני ישראל השפעות טובות. התחיל משה לפייסם כולכם לפני ה' אלהיכם, דאע"פ שאבדנו כל הצדיקים, מכל מקום נצבים אנחנו לפני ה' אלהיכם, את הכל אבדנו, אבל הבורא יתברך שמו לא אבדנו.

וזה שדרשו במדרש (ילקוט רמז תתק"ס) אתם נצבים היום, אעפ"י שמיניתם לכם ראשים ושופטים כולכם שוים לפני. הרמז בזה כי אע"פ שמינה הקב"ה ראשים ושופטים ובכל דור ודור היו צדיקים, ועכשיו אבדנו את הכל, מכל מקום כולכם שוים לפני, כי כל אחד יוכל לבא לפני ה', כי הקדוש ב"ה לא אבדנו, והוא מלך אל חי וקיים, ובאלו הימים דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב (ישעיה נה ו), ואנחנו בעצמינו נפנה אל המלך, אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם, יעדער קען צוקומען צום הייליגן באשעפער, יעדער איינער קען זיך אויסגיסן דאס הארץ פארן הייליגן באשעפער, קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת (תהלים קמה יח).

וע"ז פי זה יש לפרש לשון חכמים במס' ראש השנה (דף כט.) שליח ציבור דעתיה אכוליה עלמא,

הרמז בזה כי השליח ציבור אשר צריך להתפלל ולעורר רחמים על בני ישראל, דעתיה אכוליה עלמא, על הקב"ה רבון כל העולמים, שהוא שומע תפלת כל פה, ובכל עת ובכל זמן יכולים לפנות אליו יתברך.

ובכן בהתקרב ובא יום ראש השנה, ובהאי שתא ראש השנה חל בשבת ואינם תוקעים בשופר, אכן זכרון תרועה יש, ואימה ופחד אחזתנו בהעלות על לבנו כי מלפנים זאת בישראל היו ידידי המלך, והיה מי שיתפלל בעד בני ישראל, ובבא הימים הקדושים היו צדיקי אמת אשר היו שליחי ציבור בעד כל בני ישראל, תקעו בשופר ושפכו שיח לבבם לפני השי"ת, ובעוה"ר בימינו אלה המצב קשה מאד, אין מי שיתפלל ויאמר דיבור טוב בעדינו, אין מי שיעורר רחמים בעדינו ביום קדוש כזה, אך בזה אנו מתחזקים דאע"פ שאבדנו הכל, את הבורא יתברך לא אבדנו, כי אתה הוא מלך אל חי וקיים, וכדאיתא במדרש (שמו"ר פ"א ס"ח) וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא, אף על פי שהם מתו, אלהיהם לא מת. ובזה אנו מתחזקים בדרא בתראה הדין.

ויש לומר רמז עה"פ (ישעיה יח ג) וכתקוע שופר תשמעו, וכתב בבני יששכר (תשרי מאמר ג אות ב) הנה שמע ישראל אח"ד בגימטריא תתקס"ד שופ"ר במלואו, וזה שאמר כתקוע שופר תשמע"ו, תכוונו יחוד שמע, ע"ש. ולפי דרכו בקודש יש לפרש וכתקוע שופר, דבשעה שניגשים לקיים מצות תקיעת שופר, וצריכים להתחזק בדור שפל כאשר אין לנו צדיקים אשר יפעלו טוב בעדינו, תשמע"ו, יכוונו יחוד שמע, שהקב"ה הוא אחד יחיד ומיוחד, היה הוה ויהיה, ואע"פ שמתו כל הצדיקים אלהיהם של אלו לא מת, ויש לנו בורא אחד שנמצא אתנו, וכולכם שוים לפני לבא אליו יתברך ולפעול כל טוב.

ויתכן לומר רמז בפזמון שאומרים בסליחות ליום ראשון, במוצאי מנוחה קדמון תחלה, דהנה ביום שב"ק זוכה כל אחד מישראל להשראת השכינה, וכמו שאמרו חז"ל (זוה"ק קרח דף קעט:.) מעולם לא זזה שכינה מישראל אפילו בשבת של חול, ועל כן כל אחד מישראל השומר שבת כהלכתו זוכה להגיע להקב"ה בעצמו ולבקש מלפניו בקשתו. ולזה במוצאי מנוחה, כאשר זכו להשראת השכינה, קדמון תחלה, ובני ישראל מתקבצים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ומבקשים הט אונן ממרום יושב תהלה, לשמוע אל הרנה ואל התפלה, בקשתו של כל אחד מישראל.

השי"ת יעזור בפרוס עלינו ראש השנה, ויקבל תפלות בני ישראל ובקשותיהם בכל מקום שהם, צרכי עמך ישראל מרובים, השי"ת יעזור לשנה טובה תכתבו ותחתמו לאלתר לחיים טובים ולשלום, כל אחד יזכה לכתיבה וחתומה טובה, ויבא שנה טובה ומבורכת, שנה טובה ומתוקה בכל הענינים, בני ישראל יפעלו כל טוב, השי"ת ימלא כל משאלות בני ישראל לטובה ולברכה, בני חיי ומזוני ורויחי, ונזכה לשנת גאולה וישועה, ונזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

צטציולי הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית וועד לחכמים" שע"י מבצר המלכים קרית יואל - והיו למראה עיניו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א
לחצירות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

דין אכילה ושת' קודם מוסף וקודם תקיעת שופר

(א) מה שנתבאר שלכתחלה אין לטעום קודם קיום המצוה, כתבו הפוסקים דמ"מ מי שיועד שאם לא יאכל כלום לא יוכל להתפלל בשוב הדעת, מותר לו לטעום קודם עשיית המצוה, ובמגנינו שגומרים התפלה בזמן מאוחר מאוד, ובצירוף שירדה חולשה לעולם, ע"כ נהגין הרבה לקדש ולטעום קודם תקיעת שופר.¹

(ב) גם באופן שמותר לאכול קודם תקיעת שופר, אם סג' לו בשיעור ביצה לא יאכל מפת הבא בכיסנין יותר מכביצה², אבל מי שצריך לאכול יותר מזה יכול לאכול יותר מזה, [אלא שאז צריך להעמיד שומר שיזכירו לחזור לביהמ"ד, עי' בהערה³]. ושאר דברים שאינן פת הבא בכיסנין מותר לאכול יותר מכביצה כשאני אוכל הרבה עד כדי שביעה.⁴

(ג) אמנם יש המהדרין ואינם רוצים לטעום כלום קודם קיום המצוה, אלא רוצים לשתות קאווע או טיי (שנתבאר בסעיף ו' - שזה מותר קודם קיום המצוה), ומותרין לשתות קודם שמיעת קידוש, [ואף כששומעין קידוש אין יוצאין בזה מכיון ששתיית קאווע או טיי אינו נחשב לקידוש במקום סעודה וכמו שנתבאר לעיל בסעיף ד'] משום שעדיין לא חל עליו חובת קידוש, שכיון שמהמיר כאותו השיטה שאוסר לאכול, אין חוב לעשות קידוש, וכמו שמותר לשתות קודם תפלת שחרית בלא קידוש.⁵

(ד) ומה"מ אם נמצא בסביבותיו אדם שמקדש על היין, נכון להדר לשמוע קידוש קודם ששותה הטיי או הקאווע כי לאיזה שיטות יוצא בזה חובת קידוש, עי' בהערה⁶, (אמנם בכד"ג יקפיד להתחיל שתיית הקאווע במקום ששמוע הקידוש אם אפשר).⁷

ויה"ר שיתחדש עלינו ועל כל ישראל שנה טובה ומתוקה

(א) הנה ענין אכילה ושת' קודם מוסף בר"ה, יש לדון בו מזה שני ענינים (א) עצם אכילה קודם תפלת מוסף, (ב) אכילה קודם תקיעת שופר, והיות שבשנה זו אין תוקעין בשופר ביום הראשון, ע"כ נבאר קודם דין אכילה ושת' קודם מוסף [שנוגע ליום הראשון וכן לכל שבתות השנה], ואח"כ נבאר דין אכילה ושת' קודם תקיעת שופר [שנוגע ליום השני].

דין אכילה ושת' קודם תפלת מוסף (שייך ליום א' דר"ה)

(ב) קודם תפלת מוסף מותר לטעום אבל אסור לאכול סעודה, וכשאוכל פת הבא בכיסנין, כל שאינו אוכל הרבה כשיעור קביעות סעודה מותר לאכול קודם מוסף.⁸

(ג) מכיון שמותר לטעום, חל עליו חובת קידוש ואסור לאכול קודם קידוש, ע"כ יעשה קודם קידוש [או ישמע קידוש מאוחר], ואח"כ יאכל.⁹

(ד) בשחל חובת קידוש, אסור לשתות אפי' מים קודם קידוש [ואינו דומה לשתית מים או קאווע קודם התפלה שאז אינו חל חובת קידוש]¹⁰ וע"כ מי שאינו רוצה לאכול כלום, אסור לשתות מים או קאווע, ואפי' אם ישמע קידוש מאוחר אחר אינו מועיל, דהא אין קידוש אלא במקום סעודה, ואם אינו אוכל כלום לא יצא חובת קידוש¹¹, ועל כן צריך לשמוע קידוש ולאכול לכל הפחות כזית פת הבא בכיסנין, או ישתה רביעית יין [גרעיס דשו"ס], ואח"כ ישתה קאווע.¹²

דין אכילה ושת' קודם תקיעת שופר (שייך ליום ב' דר"ה)

(ה) כל מה שנתבאר הוא לגבי אכילה קודם מוסף, אבל ביום ב' שתוקעין בשופר יש בזה איסור נוסף שאסור לאכול קודם קיום המצוה, ואף בטעימה יש להחמיר לכתחלה [אם לא מי שלבו חלוש בדלקמן].

(ו) אמנם שתיית טיי או קאווע [וכ"ש מים] אינו נכלל בכלל טעימה וע"כ מותר לשתות קודם קיום המצוה.¹³

=====

(א) שו"ע (ארי"ה סי' רפ"ז סעיף ג').

(ב) הנה בשרי' שם לא נתבאר דין פת הבא בכיסנין [אלא דין פת שמותר לאכול כביצה פת, או פירות אפי' הרבה] ובמשנ"ב (בשעה"צ סק"ז) כתב דגדר טעימה ואכילה מבואר בסי' תרל"ט לגבי חיוב ישיבת סוכה וד"ה בדרון זה עכ"ל, ולפי"ז לכאורה אסור לאכול יותר מכביצה פת הבא בכיסנין, מכיון שמחוייב בסוכה (עי' בסי' תרל"ט בשע"ת סק"ה). אמנם בדרון דין מבואר בשו"ת מהר"י אבאר (בסוף יור"ד - סי' רנ"ג) שכתב להדיא שמותר לאכול פת הבא בכיסנין קודם מוסף כל זמן שאינו קובע עליהם סעודה באופן שא"צ המוציא ובהמ"ז ע"ש, וכ"כ בשר"ת לברי' מרדכי (ח"ב סי' ק"י - והוסיף שלדין דסמכין כל השנה אדברי שבלי הלכת המובא באחרונים סי' קס"ח ששיעור קביעות סעודה תלוי בשיעור סעודה ביקר וערב, מותר לאכול פחות משיעור זה קודם מוסף, ע"ש). ובשר"ת זכרון יהודה (סי' ק"ה) ובעי"ז בשר"ת קב חיים (סי' ה') ועוד.

(ג) מג"א (סי' רפ"ז סק"א) וש"א.

(ד) שו"ע (סי' רפ"ט סעיף א').

(ה) דאפי' שהמקדש אוכל פתב"ס באופן שלדידה הוי קידוש במקום סעודה, מ"מ אינו מועיל להשומעין, שצריך שגם השומעין יעשו קידוש במקום סעודה (וכמ"ש השערי תשובה סי' רע"ג בשם הבר"י יוסף וכו' פ"פ הרבה אחרונים ועי' להלן בהערה ט"ו) מה שהבאנו משר"ת אגלי דבש ח"א שיש מקילין בזה בשעת הדחק שמותר לשתות קאווע כששומע ממנו שמקדש כיון שהמקדש אוכל ע"ש. וקאווע אינו מועיל שיהי' נקרא עי"ז קידוש במקום סעודה, שאף אם נאמר דקאווע הוי חמר מדינה (ואכמ"ל בזה) מ"מ גם חמר מדינה אינו מועיל לענין קידוש במקום סעודה כמ"ש מהג"א (סי' רע"ג סוף סק"א).

(ו) כמ"ש הרמ"א (סי' רע"ג סעיף ה') דשתיית יין נחשב לקידוש במקום סעודה.

ואם הוא עצמו מקדש, ישתה רביעית יין מלבד מה ששותה לחיוב קידוש (מג"א סי' ק"ב) בשם לבוש וכו' וכן נקטו האחרונים). אמנם המשנ"ב (בסי' רע"ג שעה"צ כ"ט) כתב להקל בקידוש של שחרית שסגי ברכיית אחד וכ"כ במרא דשמיטתא את ק"ג וכתב שכן נהגין ע"ש.

(ז) שו"ע (סי' תרנ"ב סעיף ב') לגבי לולב, וסי' תרצ"ב סי' ב' בהג"ה לגבי מגילה, וכתבו כל הפוסקים ש"ה לגבי שופר, וכן הוא בחוטפתא המובא במג"א סי' תרצ"ב סק"ז.

(ח) המג"א (בסי' תרנ"ב סק"ד) נשאר בצ"ע אם טעימה מותר, אמנם המג"א גופי' במקום אחר (בסי' תרצ"ב סק"ז) מסקין שאין להקל בטעימה אלא לצורך גדול, וכ"כ הרבה אחרונים, וכ"כ המטה אפרים (בסי' תפ"ח ס"ב) שאם לחתיר שום אכילה אלא למי שלבו חלוש עי"ש.

(ט) כ"כ בשר"ת השיב משה (ארי"ה סי' י"ט) דשתי' קיל מאכילה כשאנו שותה לטעון אלא לצמא ע"ש (ועיניו באלף המגן סי' תרנ"א סעיף י', ובהערות שם סק"ד) וכ"כ בערוך השולחן (סי' תרנ"ב סעיף ה') דשתיית חמין קיל יותר מטעימה [אמנם למעשה הצולם נהגין להחמיר שלא לשתות קאווע קודם נטילת לולב, ואולי כיון דיכול לקיים המצוה תיכף בלא שתי' ע"כ מחמירין בזה, וכן בהש"י משה הג"ל מבואר דמירי כשאני יכול לקיים עכשיו מצות נטילת לולב ע"ש].

(י) ע' לעיל בהערה ח' שהמג"א מקיל בטעימה לצורך גדול, וכ"כ כל הפוסקים, ולשון המטה אפרים "ומי שלבו חלוש ואין דעתו מיושבת לתקוע ולהתפלל עד שיטעם, יעשה קידוש ואכל כזית לעקא וכו'".

(יא) כ"כ בשר"ת בצל החכמה (ח"ד סי' קמ"ו) ומקילין בזה הרבה משום שירדה חולשה לעולם, ויש להוסיף מה שגומרים התפלה מאוחר מאוד. משא"כ בזמן הפוסקים לא היו גומרים במאוחר (עי' בסי' רמ"א סי' תפ"ד ס"א).

(יב) שו"ע (סי' תרנ"ב סעיף ב') לגבי מנהג שאסור לטעום יותר מכביצה, וכן מבואר לגבי בדיית חמין (במג"א סי' תלא' סק"ד) וכתב שם המג"א דה"ה פת הבא בכיסנין יותר מכביצה דעו כפת יותר מכביצה,

ובאמת יוצא כן מדברי האחרונים בסי' תרל"ט שיותר מכביצה פת הבא בכיסנין מחוייב בסוכה (ואם עשה קידוש מלפניה מברך ע"ז לישב בסוכה, ע"ש בשע"ת סק"ג) ואפי' ששילע חובא ממנה"ר אסאד ועוד שהקילו לגבי טעימה קודם מוסף אך יותר מכביצה פת הבא בכיסנין, התם שאני שיש מקילין גם אכילה גמורה למי שחלש ליבי (עי' בסי' רפ"ז מג"א סק"א בשם הב"ה, ובתשרי חת"ס ארי"ה סי' ט"ט), ומשא"כ קודם תקיעת שופר דלכ"ע אסור לאכול (וכן מבאר באורך בשר"ת התעוררות תשובה, בדפוס חדש סי' שע"ד).

(יג) במשנה ברורה (סי' תרנ"ב סק"ז) מבא מהגהות החת"ס שם שכ' שאם אחד מצפה לשליח שיביא לו לולב, מותר לו לאכול קודם נטילת לולב דהא הסיבה שחז"ל אוסרים לאכול קודם עשיית מצוה הוא מטעם שמה ימשך באכילתו ולא יעשה המצוה, משא"כ כשאחד יזכירו ליכא חשש זה, והכא ג"כ מי שיזכירו, והוא השליח שמביא לו הלולב, וסיים ע"ז המשנ"ב דמי שחלש לבר בורא יוכל לסמוך ע"ז, ובשעה"צ שם (סק"ז) כתב דלענין טעימה דאי אין להחמיר בכה"ג.

(יד) לפי"ז גם בתקיעת שופר, אם ממנה שומר שיזכירו וכן אכל בביהמ"ד שבמקום זה עתידין לתקוע בשופר ולא ייך החשש שישכח מלעשות המצוה, מותר למי שחלש ליבי' לאכול אף יותר משיעור טעימה.

וכ"כ בא"א מבטשטש (סי' רצ"ט) דכשאוכלין בביהמ"ד ברכים ליכא איסור של אכילה קודם קרי"ש, משום דרכים מיוכרי אהדי ע"ש, ואי"ה לגבי אכילה קודם תקיעת שופר.

אמנם מי שאינו צריך לזה לא יסמוך על שומר לאכול יותר מכביצה, ובהכרעת המשנ"ב שהקילו רק למי שחלש לבו (אמנם אם אוכל רק כשיעור טעימה שהוא ביצה או פחות משמע בשעה"צ שם שגם מי שאינו חלוש יש לסמוך על שומר ע"ש).

(יז) כ"כ בדרך החיים (בזמן תפלת מנחה) שתבשיל מחמשת המינים וכן בשר ובגבית מותר לאכול כל זמן שאינו קובע עליו.

(טו) כ"כ בספר זכרון יהודה שכן אמר הגאון מהר"ם א"ש דצ"ל (תלמוד הגדול של החת"ס דצ"ל) וכ"כ בקצה המטה (סי' תפ"ח סק"ה) בשם הגאון מהר"א ווייס דצ"ל אב"ד סוואלוביץ, ויש עוד הרבה אחרונים שכתבו טעמים שמקילין בזה (עי' שו"ת בית ישראל סי' ב' בשם הגה"ק משינאווע דצ"ל וע"ש באלף המגן תפ"ח סק"ב, ועוד).

(טז) הגה"צ הדומ"ץ שליט"א האריך בזה בתשובות אגלי דבש (שיצא כעת לאור - בח"א סי' כ"ז) שיש סוברים דאם המקדש אוכל כזית, מועיל הקידוש אף כשהשומעים אין אוכלים כזית מזהות, וכן עשו כמה צדיקים, ויסתקפה הוא מ"ש הזכיר לאברהם לזעזע המעט לזעזע שמקיל בזה (והובא בדעת"י סי' רנ"ג ס"ג) וכן מבאר בשו"ת נחלת ישראל (סי' י"ט) ובשו"ת הד"ר (סי' כ"ט - וזה הובא גם בשרי חמר מע"ר ר"ה סי' ב' אות ל') ושו"ת לבושי מכלול (בקונטרס אחרון מכללת ומלכשאת (אות ט"ז) ואת י"ח). גם במחמ"ץ שליט"א דעת השר מקוצי המובא בב"י סי' רס"ט וכפי מה שביאר המחמ"ש שם (על מג"א סק"א) דדעת השר מקוצי ששתיית מועיל הקידוש אף כשאני אוכל, וישן דעת הרשב"א המובא בא"י ע"ש במחמ"ש. גם שו"ת הדומ"ץ שליט"א דברי התוס' וי"ד המובא בספר הלכה למשה (ח"א סי' רס"ח) וסבור ג"כ להני"ל, מכל

הני צירופים מוסק להדיא שליט"א שבעשת הדחק יש על המקיל על מי שחלש לבו (וכ"כ אף בשם שבת, וכו') קודם תקיעת שופר שיש עוד צירופים וכמו שצו"ח וע"ש בשו"ת בצל החכמה (ח"ד סי' ב' וחי' סי' קט"ז קט"ו וק"י) מ"ש בענין זה.

(יז) כן פסק הגה"צ הדומ"ץ שליט"א (בתשובה הנ"ל) שכן יוצא מדברי התוס' וי"ד המובא בהערה הקודמת, ומטעם ששתייתו נחשב כמקום סעודה קצת בצירוף מה שהמקדש אוכל כזית, ע"ש בתשובת הדומ"ץ שליט"א.

כל הזכויות שמורות © על פי דין תורה"ק אנו אוסרים להעתיק בכל אופן שהוא מאמרים שלמים או חלקם שנדפסו בגיליוניו בלי רשות כתב מהמערכת

הרוצה לנדב גליון, לפרסם מודעות, להאיר ולהעיר, יתקשר עם המערכת: 0153 - 781 (845)

Mailing Address: Mayones His. 51 Forest Rd. Unit 316 Suite #14 Monroe N.Y. 10950